

SAMFUNDET S:T ERIKS VERKSAMHET UNDER ÅR 2019

Samfundet S:t Erik är en ideell förening vars uppgift enligt stadgarna är

att sprida kännedom om Stockholms historia

att väcka intresse för bevarande av stadens från historisk, topografisk, konstnärlig eller kulturell synpunkt värdefulla kultur- och naturminnesmärken samt

att verka för tillgodoseende av historiska, estetiska och konstnärliga krav vid stadens omdaning och utveckling.

Samfundet S:t Erik är en medlemsbaserad och oberoende organisation. Förenande för samfundets medlemmar är intresset för Stockholm och Stockholms historia samt viljan att vara med och påverka stadens omdaning och utveckling. Mer att läsa om Samfundet S:t Erik och dess verksamhet finns på hemsidan www.samfundetsterik.se.

Konung Carl XVI Gustaf är sedan 1974 Samfundet S:t Eriks Høge beskyddare.

Vänförening

Samfundet S:t Erik har sedan Stadsmuseet i Stockholms tillblivelse 1937 fungerat som dess vänförening och som 1984 bekräftades genom ett kommunalt beslut. Sedan 1986 är samfundet även vänförening till Medeltidsmuseet.

Modellen av kv Cepheus, som det såg ut 1937 och som Samfundet S:t Erik lät göra till sitt 100-årsjubileum, överlämnades i 75-årsgåva till Stadsmuseet. Modellen är deponerad i Samfundet S:t Eriks lokal i Gamla stan till och med utgången av 2020.

Stadsmuseets och Medeltidsmuseets program har under året varit tillgängliga för samfundets medlemmar, vilka erbjuds rabatter till vandringarna i museernas regi och visningar av museernas museilägenheter samt i butikerna.

Samfundet S:t Erik och museerna har också samarbetat vid gemensamt arrangerade föredrag under året.

Samarbetspartners

Samfundet S:t Erik har sedan 2009 en samverkansöverenskommelse med Strindbergsmuseet, Strindbergs Intima Teater samt K. A. Almgrens Sidenväveri. Överenskommelsen innebär att dessa kan annonsera sina aktiviteter i informationsbladen eller i bilaga vid utskick av e-Nyhetsbrev till samfundets

medlemmar. Samfundets medlemmar erbjuds i sin tur fler medlemsförmåner såsom rabatter på entréer och inköp i museibutikerna samt på föredrag och föreställningar i samarbetspartnerarnas regi.

Årsmötet 2019

Samfundet S:t Eriks årsmöte ägde rum onsdagen den 24 april 2019 i Börshuset, Stora Börssalen, Gamla stan. Cirka 120 personer, samfundets medlemmar, funktionärer och inbjudna gäster, var närvarande vid årsmötet.

Årsmötet omvalde fil.dr Monica Andersson till ordförande. Till ordinarie ledamöter omvaldes civ.ek. Folke Dellström, arkitekt Susanne Ingo och VD Jan Larsén samtliga för en tid av två år. Till suppleanter omvaldes landskapsarkitekt Jonas Berglund och byggnadsantikvarie Suzanne Lindhagen samt fyllnadsvaldes för ett år professor i Stockholmshistoria Håkan Forsell.

Till ordinarie revisorer omvaldes auktoriserade revisorn Pernilla Varverud och konstvetare Hedvig Schönback. Till revisorssuppleanter nyvaldes auktoriserade revisorn Johanna Hellström och omvaldes byggnadsantikvarie Stephan Fickler, samtliga för en tid av ett år.

Till valberedning omvaldes byggnadsantikvarie Kersti Lilja, ordförande, arkitekt Ulf Agnér och byggnadsantikvarie och arkeolog Lisa Johansson Sarban, samtliga för en tid av ett år.

Årsmötet beslutade att medlemsavgiften för 2020 förblir oförändrad för enskild medlem och familjemedlem med 250 kronor respektive 100 kronor samt att avgiften för ständigt medlemskap (endast fysisk person) förblir oförändrad med 5 000 kronor.

Beträffande samfundets resultat för 2019 samt dess ställning vid årets slut, hänvisas till Samfundet S:t Eriks Årsredovisning för 2019.

Under årsmöteskvällen utdelades Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris 2019 till Rebecka Tarschys och Stockholmiapriset 2019 till Anneli Lucia Tostar.

Efter årsmötet berättade Pelle Björklund, VD i Svenska Bostäder och i AB Stadsholmen om ”Stadsholmen – ett levande kulturarv som brukas och upplevs av stockholmare och besökare i staden”. Maria Lorentzi, fastighetsingenjör och byggnadsantikvarie i AB Stadsholmen, berättar om ”Vad händer bakom skynkena? – Aktuella Stadsholmenprojekt i Gamla stan”.

Styrelse, revisorer och valberedning

Samfundets styrelse, revision och valberedning har under året haft följande sammansättning.

Ordförande	fil.dr Monica Andersson,	2020
Ledamöter:	advokat Per Björkman	2020
	civ.ek. Folke Dellström, skattmästare	2021
	bebyggelseantikvarie Sebastian Ulvsgård	2020
	arkitekt Susanne Ingo, vice ordförande	2021
	verkställande direktör Jan Larsén	2021
	arkitekt Laila Reppen, sekreterare	2020
Suppleanter:	landskapsarkitekt Jonas Berglund, klubbmästare	2021
	arkitekt Victor Edman	2020
	byggnadsantikvarie Suzanne Lindhagen	2021
	professor i Stockholms historia Håkan Forsell	2020
Adjungerade funktionärer:	kansliansvarig Lisa Härmark	
	fil. mag. Lotta von Liewen Wistrand	
	stadsantikvarie Ann-Charlotte Backlund, t o m augusti 2019	
	stadsantikvarie Fredrik Linder, fr o m september 2019	

Revisorer valda t o m årsmötet 2020:

Ordinarie: auktoriserade revisorn Pernilla Varverud
konstvetare Hedvig Schönback
Suppleanter: auktoriserade revisorn Johanna Hellström
byggnadsantikvarie Stephan Fickler

Valberedning vald t o m årsmötet 2020:

byggnadsantikvarie Kersti Lilja, ordförande
arkeolog och byggnadsantikvarie Lisa Johansson Sarban
arkitekt Ulf Agnér

Styrelsen har haft 12 protokollförda styrelsemöten, nämligen den 22/1, 12/2, 12/3, 5/4 (per capsulam), 24/4 (2 st varav ett konstituerande), 7/5, 11/6, 17/9, 22/10, 19/11 samt den 17/12.

Höstmötet 2019

Höstmötet ägde rum tisdagen den 19 november i Stora Börssalen, Börshuset i Gamla stan. Vid mötet informerades ordföranden om Samfundet S:t Eriks verksamhet och aktiviteter. Därefter delades priserna ut till vinnarna i uppsatstävlingen för gymnasieelever ”Min Stockholmsskildring”. Mötet avslutades med att den nye stadsantikvarien Fredrik Linder presenterade sig och berättade om *Museet mitt i staden*.

Kansli

Under året har Lisa Härmark och Lotta von Liewen Wistrand arbetat på samfundets kansli på Köpmangatan 5 i Gamla stan med administration, redovisning, arrangemang, visningar samt övriga föreningsangelägenheter. Kansliet har varit bemannat alla vardagar.

Samfundets representation och kontakter

Representant i Rådet till skydd för Stockholms skönhet har varit Laila Reppen. Representanter i AB Stadsholmens styrelse har varit Folke Dellström (ordinarie) och Monica Andersson (suppleant). Fredrik von Feilitzen och Marianne Råberg har representerat samfundet i AB Stadsholmens kulturhusråd. Monica Andersson, Fredrik von Feilitzen och Bengt OH Johansson har representerat Samfundet S:t Erik i AB Stadsholmens kulturhusprisjury.

Samfundet S:t Erik är ständig medlem i Svenska byggnadsvårdsföreningen, Sveriges Hembygdsförbund och Vaxholms Fästnings Musei Vänner. Samfundet har under 2019 vidare varit medlem i Gamla Stan Sällskapet, Skärgårdens Trafikantförening, Stockholms sjögård, Svenska Historiska Föreningen, Haga Brunnsvikens vänner, Förbundet För Ekoparken och associerad medlem i Europa Nostra Sverige.

Samfundet S:t Erik inhämtar aktuell kunskap genom kontakter med företrädare för utbildning, forskning, museer, föreningar och andra organisationer. Kontakter med ledande stockholmsspolitiker är också en viktig del av Samfundet S:t Eriks verksamhet.

Anslag

Under året har 21 ansökningar om anslag inkommit till Samfundet S:t Erik för behandling. De flesta ansökningarna avsåg tryck- och produktionsbidrag till publikationer om Stockholm i skilda genrer. Några av ansökningarna lämnades vidare till de av Samfundet S:t Erik förvaltade stiftelserna för hantering.

Under året har anslagen för bokprojekten *Gravstenar berättar: Judiskt liv i Stockholm 1775-1875*, *Född slav – död fri?*, *Carl Johan Dyfverman – skulptören* och *Skönhetsrådet 100 år – Skönhet, nytta och beständighet* också presenterats av författarna för medlemmarna i form av föredrag.

Årets anslag från samfundet uppgick till 353 670 kronor, bilaga 1. Ansökningarna har beretts av Susanne Ingo, Laila Reppen och Sebastian Ulvsgård inför beslut i samfundets styrelse. Anslagen fördelades vid ett tillfälle hösten 2019.

Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris

Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris instiftades 1963, har egna stadgar och delas ut ”till den som i samfundets anda utfört berömliga insatser av vetenskaplig, konstnärlig, journalistisk eller kulturminnesvårdande natur”.

Vid årsmötet 2019 utdelades Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris om 50 000 kronor till Stockholms- och kulturjournalisten Rebecka Tarschys. ”För att hon under en lång journalistisk gärning med värme, skärpa, underfundighet och en vass penna granskat stadsbyggandet och det kulturella livet i Stockholm. Med sin djupa kunskap om mode, design, konsthantverk, fotografi och arkitektur har hon på ett oefterhärmligt vis inte bara speglat tidsandans skiftningar i Stockholm under olika epoker med start i 1960-talets ungdomsrevolt, utan också bidragit till mångfalden av kulturella uttryck. Med sitt stora engagemang och sin breda sakkunskap deltar hon aktivt i dagens stadsbyggnadsdebatter, inte minst som ledamot i Stockholms Arkitektförenings styrelse.”

Stockholmiapriset

Stockholmiapriset inrättades av Samfundet S:t Erik 2009 tillsammans med Stockholmia – forskning och förlag. Med Stadsarkivets inträde 2017 utdelas två priser till bästa master- eller magisteruppsats om stockholmsförhållanden”, dels ”Stockholmiapriset” och dels ”Stockholmiapriset – När historien möter samtiden”. Uppsatserna ska vara godkända under föregående kalenderår.

Under året har juryn för Stockholmiapriset bestått av forskningschef på Stockholmia - forskning och förlag Rebecka Lennartsson, stadsarkivarie Lennart Ploom, Samfundet S:t Eriks ordförande Monica Andersson samt professor emeritus Sven Lilja. Prissumman är 15 000 kronor för respektive pris.

2019 delades endast Stockholmiapriset ut då ingen av de insända uppsatserna uppfyllde kraven för arkivforskning vid Stadsarkivet.

”Stockholmiapriset 2019” om 15 000 kronor tilldelades Anneli Lucia Tostar för hennes masteruppsats *Young Adults and the Stockholm Housing Crisis: Falling Through the Cracks in the Foundation of the Welfare State*. Kungliga Tekniska Högskolan. Läsåret 2018.

Motiveringen lyder: ”Tostar ställer i sin uppsats frågan hur unga stockholmare upplever och hanterar bostadssituationen i dagens Stockholm. Med utgångspunkt i teorier om välfärdsstaten och den moderna svenska individualismen lotsar hon läsaren, via ett antal intervjuer med unga stockholmare, genom de sociala och ekonomiska problem som möter de unga vid deras inträde på stadens bostadsmarknad. Framtonar en bostadsmarknad som reser hinder för sökande med svaga ekonomiska resurser och osäkra anställningsförhållanden, samtidigt som den ger möjligheter för sökande med rätt kontakter och en stark ekonomi i ryggen. Vi får vittnesbörd om tillfälliga, inte sällan obekväma, bostadsförhållanden, som lätt skapar beroenden av föräldrar och sociala nätverk. Vi får också den mörkare bilden av en bostadsmarknad som tenderar att diskriminera hemlösa och flyktingar. Ur de ungas intervjuer tonar ett Stockholm som en ”Peter Pan-värld” fram, där barndomen förlängs och vuxenblivandet fördröjs när unga människor tvingas bo kvar i föräldrahemmet och leva av föräldrarnas resurser.

Tostars studie är en teoretiskt förankrad, välskriven och väl organiserad uppsats som sätter fingret på flera av dagens centrala frågor kring Stockholms bostadsförsörjning och ungas villkor i en marknadsdominerad värld”.

Min Stockholmskildring – uppsatstävling för gymnasielever

Uppsatstävlingen för gymnasister ”Min Stockholmskildring” initierades 2013 och priset delades ut första gången 2015. I juryn för Min Stockholmskildring sitter Martin Nyblom, redaktör för Stockholmskällan, Tina Rodhe, museichef vid Medeltidsmuseet, Anders Sjöbrandt, universitetsadjunkt i historiedidaktik, professor emeritus Sven Lilja (t o m september), fil.dr i historia Mats Berglund (fr o m oktober) samt Susanne Ingo, vice ordförande i Samfundet S:t Erik.

I november arrangerade Samfundet S:t Erik tillsammans med Medeltidsmuseet och Stockholmskällan en inspirationskväll för gymnasielärare i Birgittarummet, Medeltidsmuseet – ”Med fokus på didaktiska redskap i undervisningen” i ett led att sprida information om uppsatstävlingen. Huvudtalare var Anna Götlind, professor i historia vid Stockholms universitet som berättade om *Spår av liv – mikrohistoria om ett sockenbarn* och Mats Ingemarsson lärare i kulturhistoria och svenska vid Viktor Rydbergs gymnasium som berättade om *Hur gå tillväga för att väcka intresse hos elever att skriva*. Ett 20-tal gymnasielärare deltog.

Under 2019 bidrog 13 elever från två gymnasieskolor med uppsatser om Stockholm. Bland dessa valdes tre pristagare ut.

1:a pris om 5 000 kronor tilldelades Tuva Nowak, Viktor Rydbergs Gymnasium, Jarlaplan för uppsatsen ”*Ett liv i en stad*”, genom ansvarige läraren Mats Ingemarsson.

Motivering lyder: ”Tuva Nowak har fångat en skärva av tidens ström i sin uppsats och låter oss läsare följa med i det virvlande, vindlande livet som också är historien, genom en pojke från Upplandsgatan. Berättelsen knyter samman små och stora händelser i pojken liv med små och stora händelser i stadens. Vi ser hela tiden Stockholm; bakom en lyktgubbe som släcker sina gatljus, en farmor som tröttnar på broderiet och bygger ett imperium av glass och två gamla män som en gång växte upp i samma port, skildes åt och möttes igen. Till sist följer solens uppgång över en stad som inte längre, inte någonsin, slutar lysa i den här lysande berättelsen om livet i Stockholm”

Ett delat 2:a pris om 2 500 kronor tilldelades Linn Grubeck, Viktor Rydbergs gymnasium, Odenplan, för uppsatsen *Ett regalskepps beskaffenhet* genom ansvariga läraren Pernilla Löfgren.

Motiveringen lyder: ”Stillsamt vackert och oerhört gripande låter Linn Grubeck oss följa en ung moders sista stund och tankar, i den tragiska olycka som kommit att bli en av den här stadens verkliga märkeshändelser. Uppsatsen ger oss en glimt av den växande stormakten Sverige – prakten och propagandan, smutsen och sorgen, livet i det lilla och i det som kom att bli historia. Med ett tätt språk drabbar den här texten sin läsare, och ger både kropp och känsla åt den mänskliga katastrof som regalskeppet Vasas förlisning verkligen var. Linn Grubecks porträtt av döden ger sannerligen en känsla av historia som lever.”

Ett delat 2:a pris om 2 500 kronor tilldelades också Saga Lind, Viktor Rydbergs gymnasium, Jarlaplan för uppsatsen *S som Staden, Staden som i Du* genom ansvariga läraren Mats Ingemarsson.

Motiveringen lyder: ”Varje stad har sitt mörker, precis som varje människoliv i den. En stad utan människoliv vore ingen stad, och ett människoliv utan mörker vore inget liv.” Det är ett krossat hjärta som vandrar genom Saga Linds uppsats, och passerar både Thåström, Taube och Söderberg; Nytorget, Björns Trädgård och Tulegatan i en kamp att återerövra staden från minnena av den kärlek som inte längre är. På så många platser i staden finns våra minnen inbrända – i husväggar, parkbänkar och gatstenar – på alla de platser i Stockholm där livets lycka och sorg har utspelat sig. Precis som det ska vara i en levande stad och i ett verkligt liv. Precis som i Saga Linds berättelse.”

Medlemmar

Det totala antalet medlemmar uppgick vid årets slut till 1 850 st (2018: 1 893). Antalet årligen betalande medlemmar uppgick till 1 500 st (2018: 1 535), varav 271 st (2018: 292) familjemedlemmar. Antalet fria medlemmar uppgick till 42 st (2018: 38). Antalet ständiga medlemmar uppgick till 304 st (2018: 316). Under året har fem nya ständiga medlemmar tillkommit. Samfundet S:t Erik har fyra

hedersledamöter; författaren Per Wästberg, fil.dr och f.d. stadsantikvarien Marianne Råberg, arkitekt SAR/MSA Kerstin Westerlund Bjurström och med. lic. Fredrik von Feilitzen.

Programaktiviteter för medlemmar

Samfundet har under året samarbetat med Stadsmuseet och Medeltidsmuseet avseende föredrag i Medeltidsmuseets hörsal, Birgittarummet, under rubriken Stadsmuseet c/o Medeltidsmuseet. Samfundet har även under 2019 förlagt ett par föredrag i Nicolaisalen, Storkyrkoförsamlingens föreningslokal på Själagårdsgatan 13 i Gamla stan.

Under 2019 har 50 program arrangerats för samfundets medlemmar, varav 10 föredrag, 20 vandringar och 20 besök/visningar. Några av dessa har varit program som dubblerats med anledning av medlemmarnas stora intresse. I genomsnitt lyssnade cirka 50–60 personer på föredragen och i visningarna och i vandringarna deltog 25–35 personer per tillfälle. Arrangemangen, som har ett begränsat antal platser, är nästan alltid fulltecknade. Arbetet med att bygga upp en volontärverksamhet kring medlemsprogrammen för att understödja kansliet vid medlemsprogrammen pågår.

Årets programverksamhet inleddes den 21/1 med en visning av *fasadrenoveringen på Stockholms Slott* med Anne Teresiak, AIX arkitekter. Den 23/1 genomfördes en vandring i *Slakthusområdet* med Sebastian Ulvsgård och Per Olgarsson, Stadsmuseet.

Den 4/2 var det skyltinviqning och visning av *Garnisonen/Karlahuset* med arkitekten Tage Hertzell. Den 6/2 höll Per Kallstenius och Jeppe Wikström ett föredrag om *Stockholm – vattnet, öarna och staden*. Den 13/2 presenterade Arvid Bergman sin bok *Född slav – död fri?*. Den 20/2 besöktes *Det underjordiska Stockholm* med Henrik Nerlund. Den 27/2 visades *Asplundrummet* av Anders Bodin och Lotta Lehman, för två grupper i följd.

Den 6/3 var det åter en vandring i *Det Underjordiska Stockholm*. Samma dag hölls också ett föredrag om *Livet kring Hovings Malmgård* med Magdalena Nordenson. Den 13/3 ledde Martin Rörby en vandring i *Citys hjärta*. På kvällen den 13/3 visades åter *Asplundrummet*. Den 20/3 höll Gabriel Herdevall, Yvonne Jacobsson och Rita Bredenfeldt ett föredrag om *Gravstenar berättar: Judiskt liv i Stockholm 1775-1875*. Den 22/3 var det åter en visning av *Fasadrenoveringarna på Stockholms Slott*. Den 26/3 gick Cecilia Björk och Laila Reppen en vandring *I arkitektens öga*.

Den 3/4 genomfördes en andra vandring i *Citys hjärta*. Den 5/4 visades *Fasadrenoveringarna på Stockholms Slott* ytterligare en gång. Den 9/4 var det en andra vandring *I arkitektens öga*. Den 24/4 var det en medlemsvandring i Hjorthagen *Kunglig jaktmark och Stockholms energiförsörjning* med Michael Karlsson.

Den 2/5 och 8/5 guidade Göran Eriksson i *ABF-huset*. Den 6/5 var det skyltinviqning och visning av Norges ambassad. Den 16/5 upprepades vandringen i Hjorthagen. Den 23/5 var det vandring bland *Bankpalats och affärshus* med Ulf Sörenson.

Vårens program avslutades den 13/6 med en vandring i *Hammarby sjöstad – historia, arkitektur och konst* ledd av Inger Johansson.

Höstens programverksamhet öppnade den 15/8 med upprepning av vandringen i *Hammarby sjöstad – historia, arkitektur och konst*. Den 22/8 guidade Lisbeth Håkansson Petré *I Tolfternas spår*. Den 28/8 höll Anders Johnson ett föredrag om *Anna Whitlock – skolentreprenör och rösträttsledare*. Den 29/8 gjordes en andra vandring bland *Bankpalats och affärshus*.

Den 5/9 och 19/9 besöktes *Riksförsäkringsanstalten*. Den 11/9 höll Monica Andersson ett föredrag om *Kulturarvet och stadsbyggnadspolitiken*. Den 17/9 genomfördes en andra vandring i *Tolfternas spår*. Den 25/9 berättade Martin Dyfverman om *Carl Johan Dyfverman – skulptören*.

Den 3/10 öppnade *Riksförsäkringsanstalten* åter upp dörrarna. Den 4/10 guidade Michael Karlsson *Från avkrok till storstad – Stockholm förändras 1850-1900*. Den 10/10 besöktes åter *Riksförsäkringsanstalten*. Den 11/10 genomfördes en andra vandring *Från avkrok till storstad – Stockholm förändras 1850-1900*. Den 15/10 besöktes *Stadsarkivet på Liljeholmskajen*. Den 16/10

guidade Sebastian Ulvsgård i *Stadshagen – utmarker, omsorg och modernism*. Den 24/10 besöktes åter *Stadsarkivet på Liljeholmskajen*. Den 30/10 var det visning av *Anna Whitlocks gymnasium* med Anna Birath och Anna Nyberg.

Den 9/11 upprepades vandringen i *Stadshagen – utmarker, omsorg och modernism*. Den 20/11 föreläste Suzanne Lindhagen om *Anna Lindhagen – pionjär, politiker och debattör i det tidiga 1900-talets Stockholm*. Den 25/11 föreläste Christina Florin om *Stockholm år 1900 – de tusen lärarinnornas stad*. Den 26/11 besöktes Anna Whitlocks gymnasium en andra gång.

Den 3/12 guidade Ulrika Sax *Från Storgårdskvarter till höghuskvarter – en vandring från Röda Bergen till Hagastaden*. Årets programverksamhet avslutades med ett fördrag med Skönhetsrådets sekreterare Henrik Nerlund som berättade om *Skönhetsrådet 100 år – Skönhet, nytta och beständighet*.

Andra aktiviteter som varit öppna för både medlemmar och intresserad allmänhet. Samfundet S:t Erik medverkade den 27/4 i ”Kulturnatt Stockholm” och höll öppet hus mellan 18-24. På kvällens program stod fyra guidade visningar av kv Cepheus innergård, filmvisning av *Alla små holmar ära* och bokrea. Representanter från styrelsen fanns på plats. Antal besökare under Kulturnatten uppskattades till drygt 500 personer.

Helgen 27-28/4 var det nyöppning av Stadsmuseet efter fyra års renovering. På söndagen höll Samfundet S:t Eriks ordförande Monica Andersson och sekreterare Laila Reppen ett föredrag om *Stadsmuseet före Stadsmuseet*. Kansliet fanns närvarande i Stadsmuseet hela söndagen med föreningsinformation om vänföreningen och årsboks försäljning.

Programverksamheten planeras och hanteras av kansliet.

Seminarier, symposier och konferenser med Samfundet S:t Erik som huvud- eller medarrangör

Sedan 2011 har samfundet utvecklat arbetet med seminarieverksamheten och som huvudarrangör genomförs seminarier och symposier om stadsbyggnads- och stadsmiljöfrågor där medlemmar, forskare, praktiker och ideellt engagerade ges en möjlighet att delta.

Under 2019 arrangerade Samfundet S:t Erik två halvdagsseminarier.

Det första *Restaurering av offentlig konst – utmaningar och vägval* ägde rum den 11 april i ABF-huset, Z-salen, Sveavägen 41 i Stockholm. Moderator var Mark Isitt. Medverkande talare var Anders Bodin, tekn.dr Statens fastighetsverk, Anne Teresiak, arkitekt AIX, Cathrine Mellander Backman, fil.dr Riksantikvarieämbetet och Caroline Ottosson, förvaltningschef Storstockholms Lokaltrafik. I den efterföljande panelen deltog Kristoffer Tamsons (M), trafikregionråd i Stockholm, Cathrine Mellander Backman, Riksantikvarieämbetet, Lena From, chef konstenheten, Statens konstråd och Stefan Hagdahl, chef för Stockholm konst. Seminariet hade 131 deltagare inklusive medverkande.

Det andra seminariet *Hur påverkar klimatförändringarna Stockholm?* ägde rum den 11 november i ABF-huset, Z-salen, Sveavägen 41 i Stockholm. Seminariet arrangerades i samarbete med Stockholms Naturskyddsförening och Naturskyddsföreningen i Stockholms län samt ABF Stockholm. Moderator var Samfundet S:t Eriks vice ordförande Susanne Ingo, arkitekt SAR/MSA. Medverkande talare var Staffan Læstadius, professor emeritus KTH och senior rådgivare tankesmedjan Global Utmaning, Linda Holmström, klimatanpassningssamordnare, enheten för samhällsplanering, Länsstyrelsen i Stockholm, Örjan Lönngren, energi- och klimatexpert, Miljöförvaltningen Stockholms stad, Svante Forsström, arkitekt och Bo Göran Hellers, professor emeritus i konstruktionslära vid Arkitekturskolan, KTH och Maria Bergström, landskapsekolog, Naturskyddsföreningen i Stockholms län. I den efterföljande paneldiskussionen deltog de medverkande talarna samt politikerna Kristoffer Tamsons (M) Region Stockholm, Robert Johansson (S) Region Stockholm och Cecilia Obermüller (MP) Stockholms stad. Seminariet hade 147 deltagare inklusive medverkande.

Under hösten har Samfundet S:t Erik deltagit i planeringen och organisation inför halvdagsseminariet *Upprop Kulturarv – värna kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer*. Uppropet, initierat av Svenska byggnadsvårdsföreningen och Kulturmiljöfrämjandet, stöds av initiativtagarna tillsammans med tio andra organisationer. Seminariet kommer att äga rum den 9 mars 2020 i Markeliussalen på Norrlandsgatan 11 i Stockholm.

En arbetsgrupp bildades 2016 för att driva projektet ”Utvärderingen av partiernas ställningstagande i stadsbyggnadsfrågor” initierad av Peter Elmlund, Urban City Research (UCR). Projektet drevs av UCR tillsammans med Samfundet S:t Erik och Svenska byggnadsvårdsföreningen. Slutresultatet blev rapporten *Hur kunde det gå så här?* som utkom i juni 2018.

UCR har under 2019 initierat en fortsatt forskning om det politiska maktspelet kring stadsbyggnad i projektet ”Markpolitiken i Stockholm” som avser att analysera Stockholms stads förhållanden och tidiga processer i stadsplanering. I projektet medverkar Peter Elmlund och Anna Paula Jonson från UCR och Monica Andersson och Susanne Ingo från Samfundet S:t Erik.

Samfundet S:t Erik medverkar i Nätverket Stockholms Framtid. Under 2019 har inga möten arrangerats.

Samfundet S:t Eriks Årsbok

Samfundet S:t Eriks årsbok 2019 *Per O. Hallman. Stadsplanekonstens förnyare* utkom på Appell förlag den 29 oktober i en upplaga av 2 100 exemplar. Årsboksredaktör var Ann Pålsson, Redaktörspoolen och grafisk formgivare Karl Stefan Andersson. Redaktionen har bestått av Monica Andersson, Victor Edman, Susanne Ingo, Laila Reppen, Sebastian Ulvsgård och Lotta von Liewen Wistrand.

60 exemplar av den aktuella årsboken har liksom tidigare år skänkts till Stadsmuseet i Stockholm, för dem att använda i sitt bokbytarprogram.

Kulturhusskyltar

Skyltgruppen består av Suzanne Lindhagen, sammankallande, konstvetaren och författaren Ann Katrin Pihl Atmer samt arkitekturhistorikerna Bengt OH Johansson, arkitekt Johan Örn och Sebastian Ulvsgård (fr o m september).

Till skyltverksamheten har ett 30-tal skyltfaddrar varit knutna, vilka ser till skyltarna och rapporterar in skyltarnas kondition och status.

Kulturhusskyltarna firade 25-årsjubileum i början av året till vilket skyltfaddrarna var inbjudna.

Under året har åtta skyltar satts upp:

- AB Stockholms arbetarehem, Sibyllegatan 50-52, Jungfrugatan 41-43, (Storken 12)
- Hjorthagens smalhus ”Abessinien”, Älvkarleövägen 1, (Jordledningen 2)
- Anna Whitlocks gymnasium, Hantverkargatan 29, (Murmästaren 3)
- Karlahuset, Karlavägen 96-112, (Garnisonen 3)
- Kvarteret Akterspegeln, Sjöbjörnsvägen 16-52, (Akterspegeln 23)
- Kungl. Norska Ambassaden, Skarpögatan 4, (Kompaniet 1)
- F.d. S:t Görans gymnasium, S:t Göransgatan 95, (Vallgossen 14)
- Svartbrödraklostret, Södra Benickebrinken 4, (Venus 1).

Fyra reviderade skyltar har satts upp på Bååtska palatset (Blasieholmsgatan 6), Fersenska palatset (Grevgränd 2/Fersenska Terrassen 6), Saltmätargatan 19B (Saltmätargatan 19B) och på Slaktargården (Tjärhovsgatan 36-38).

Under året har två kulturhusskyltar uppmärksammats extra med invigningsceremonier. Den första var den på Garnisonen/Karlahuset vid vilken den 91-årige arkitekten Tage Hertzell var närvarande samt representanter för fastighetsägaren Vasakronan, vilka öppnade för rundvandring i byggnaden. Den andra

skylten var den på Norska ambassaden. Den norske ambassadören Christian Syse, Stockholms kommunordförande Cecilia Brinck och samfundets ordförande Monica Andersson invigningstalade. Efter skyltinvigningen bjöd Norsk ambassaden in till mingel och visning av ambassadbyggnaden.

Genom samarbetet med Stockholmskällan finns information om Samfundet S:t Eriks blå kulturhusskyltar även publicerade på Stockholmskällan och uppdateras kontinuerligt med karta, text och bild. Skylttexterna finns också på samfundets hemsida sorterade på stadsdelar.

Yttranden m.m.

Samfundet S:t Erik har under året tagit del av, både på remiss och genom stadsbyggnadskontoret, en mängd stadsplaneärenden. Samfundet S:t Erik har yttrat sig i 30 ärenden, varav två öppna brev. Dessa har skickats till berörda politiker, tjänstemän och valda delar av media samt till personer på samfundets sändlista. Yttrandena har också publicerats på samfundets hemsida och facebook.

1. Enskede gård 1:1. Del av fastigheten vid kv. Häradsdomaren. Dnr 2017-09908. Insänt 2019-01-11.
2. Södermalm 8:1 m.fl. vid kv Bondeson Större. Dnr 2015-12748. Insänt 2019-01-14
3. Solhem 16:1 i stadsdelen Solhem. Dnr 2015-08656. Insänt 2019-01-27
4. Konsthallen 15 m.fl. i stadsdelen Djurgården. Dnr 2018-00710. Insänt 2019-01-27
5. Riddersvik, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1 m.fl. Dnr 2103-11692. Insänt 2019-01-28
6. Remissvar på Översiktsplaneutredningens delbetänkande *Verkställighet av beslut om lov* (SOU 2018:86). Dnr N2018/05882. Insänt 2019-02-13
7. Detaljplaneförslag för del av Kälvesta 1:3 m.fl. vid Björnmossevägen, Kälvesta. Dnr 2017-09225. Insänt 2019-02-25.
8. Skogsnävan 1 och Rödtoppen 1 m.fl. vid Björnbodaskolan i stadsdelen Vinsta. Dnr 2016-19492. Insänt 2019-02-26.
9. Alvik Östra, Bromma. Dnr 2013-06204. Insänt 2019-03-28
10. Vildmannen 7, stadsdelen Norrmalm. Dnr 2018-04653. Insänt 2019-04-10.
11. Åskvädret 2 och del av Hammarbyhöjden 1:1 i stadsdelen Björkhagen. Dnr 2015-18863. Insänt 2019-04-23.
12. Ålesund 1 m.fl. i stadsdelen Husby. Dnr 2016-19140. Insänt 2019-04-26.
13. Öppet brev. Förstör inte Stockholms kulturhistoriska kompetens. Insänt 2019-04-29.
14. Öppet brev. Om bussterminalen vis Slussen och säkerhetsriskerna för tunnelbanan förbi Gamla stan. Insänt 2019-05-10.
15. Avseende ansökan om tidsbegränsat bygglov för bostadshus i nära anslutning till Skogskyrkogården, fastigheten Skarpnäck 1:1. Dnr 2019-05295. Insänt 2019-05-15.
16. Hornsbergskvarteren, del av Kristinebergs Slott 10 m.fl. i stadsdelen Kristineberg. Dnr 2007-38473. Insänt 2019-05-22
17. Nytt kraftvärmeverk på före detta Lövstatippen i Hässelby villastad. Dnr 2017-09500. Insänt 2019-05-29.
18. Fader Bergström 1, 2 och 3 samt del av Hägersten 1:1 i stadsdelen Hägersten. Dnr 2015-18144. Insänt 2019-06-04.
19. Sperlingens backe, del av kvarteret, Östermalm. Dnr 2014-00404. Insänt 2019-08-29.
20. Del av Blackeberg 3:1 m.fl. Områden vid Blackebergsvägen/Blackebergbacken, i stadsdelarna Blackeberg och Södra Ängby. Dnr 20196-15112. Insänt 2019-09-03.
21. Skärholmsdalen, del av Skärholmen 2:1 invid Gillsätra, Kråkholmen, m.fl. Dnr 2016-15385. Insänt 2019-09-05.
22. Gasverket Östra, del av Hjorthagen 1:3, förslag till detaljplan. Dnr 2014-12741. Insänt 2019-09-10.
23. Stockholm byggnadsordning, kontorsremiss 2019. Dnr 2018-15037. Insänt 2019-09-16.

24. Dalhagens bollplan, del av Akalla 4:1 m.fl. i stadsdelen Husby. Dnr 2016-14995. Insänt 2019-10-14.
25. Marievik 15 m.fl. i stadsdelen Liljeholmen. Dnr 2010-14465. Insänt 2019-10-15.
26. Backtimjan 1 i stadsdelen Hässelby villastad. Dnr 2017-13215. Insänt 2019-10-07.
27. Del av fastigheten Grimsta 1:2 vid Grimstagatan i stadsdelen Grimsta, Hässelby–Vällingby. Dnr 2016-17700. Granskning. Insänt 2019-10-07
28. Etapp 1, Slakthusområdet, Kylfacket 1 m.fl. Johanneshov. Dnr 2017-02397. Insänt 2019-1128.
29. Gjutmästaren 6 och 9 m.fl. Ulvsunda industriområde, Bromma. Dnr 2018-06893. Insänt 2019-12-10
30. Genua 1, Ladugårdsgärde, Östermalm. Dnr 2018-03562. Insänt 2019-12-17.

Överklaganden

Utöver skrivelser avseende samråd och senare i utställningsskede har Samfundet S:t Erik gått vidare i stadsplaneprocessen i fem stadsplaneärenden.

1. Påbyggnad på kv Brädstapeln 13 och 16. Trygg-Hansa-huset på Kungsholmen. Mål nr P 3405-18. Tidigare skrivelser i ärendet till Mark- och miljödomstolen 2018-05-17 och till Mark- och miljööverdomstolen 2018-11-07. 2019-03-04 insändes ”Yttrande över Stockholms stads yttrande till Mark- och miljööverdomstolen avseende Samfundet S:t Eriks rätt att överklaga antagen detaljplan för Brädstapeln 13 och 16, Stockholms kommun. Mål nr P 10362-18”.
2. Rivning av kv Snäckan 8, Norrmalm. Mål nr P 12291-18. Tidigare skrivelser i ärendet till Mark- och miljödomstolen, 2018-11-13 och 2018-12-19. 2019-06-19 insändes ”Yttrande över Stockholms stadsbyggnadsnämnds yttrande 2019-05-23 gällande Samfundet S:t Eriks rätt att överklaga antagande av detaljplan för Snäckan 8. Mål nr P 12291-18”.
3. Rivning av kv Hästen 21, Norrmalm. Mål nr P 380-19. 2019-02-08 insändes ”Samfundet S:t Eriks berättigande att överklaga detaljplanen för Hästen 21, Norrmalm. Mål nr P 380-19”. 2019-08-21 insändes ”Överklagande av beslut om detaljplan avseende fastigheten Hästen 21 i stadsdelen Norrmalm, Stockholm. Mål nr P 380-19”.
4. Överglasning av Hötorgsgången m.m. på fastigheten Beridarebanan 77 i Stockholm City. Mål nr P 7012-19. 2019-08-16 insändes ”Överklagande av beslut om bygglov för överglasning av Hötorgsgången m.m. på fastigheten Beridarebanan 77. Beteckning 403-33676-2019”. 2019-11-25 insändes ”Överklagande av Mark- och miljödomstolens vid Nacka tingsrätt domslut att inte bevilja Samfundet S:t Erik klagorätt avseende överklagande av bygglov för överglasning mm på fastigheten Beridarebanan 77, Stockholm. Mål nr P 7012-19”.
5. Bygglov gällande ombyggnad av kv Mars och Vulcanus 1, Riksdagens ledamotshus, f.d. kanslihuset i Gamla stan. Mål nr P 8408-19. 2019-06-27 insändes ”Överklagande av bygglov för Mars och Vulcanus 1, Riksdagens ledamotshus, f.d. kanslihuset. Dnr 2018-16575-576” . 2019-11-26 insändes ”Överklagande av Länsstyrelsens avvisande av överklagande av bygglov för Mars och Vulcanus 1, Riksdagens ledamotshus, f.d. Kanslihuset” .

Media

I följande urval av tidningsartiklar, tidningsnotiser, nättidningar samt bloggar och webbsidor har samfundet omnämnts eller varit medverkande i

- Kulturhusskylt invigd på omdiskuterat hus. DN, EpsteinsSTHLM. 2019-02-04
- Klimatet mot nya Slussen – Vem vinner. stockholm.skyline.se. 2019-02-05
- Restaurering av offentlig konst – utmaningar och vägval. AIX.se 2019-04-11
- Fråga på seminarium: Är Siri Derkerts betongristningar på Östermalmstorgs T-banestation i fara vid den kommande renoveringen? DN, EpsteinsSTHLM 2019-04-12
- Grattis Rebecka Tarschys till den fina utmärkelsen! DN, EpsteinsSTHLM 2019-04-15
- Sexvåningshuset stoppas efter massiva protester. Mitt i Södermalm. Lisa Bonnischen. 2019-05-07
- Norges ambassad i Stockholm har tilldelats en blå skylt av Samfundet S:t Erik. Norges ambassade i Stockholm, fb. 2019-05-09.
- Nyförvärv: Daguerrotyp föreställande Jenny Lind. Facebook/Stadsmuseet i Stockholm. 2019-05-11
- Utvidgning av Gröna Lunds nöjesfält. Djurgårdsbladet Nr 3, september 2019
- ”Vi är på katastrofkurs” - Stockholmsseminarium om klimatet. DN, EpsteinsSTHLM. 2019-11-11.
- Per Hallman visade hur man kunde bygga mänskligt och för alla. DN, EpsteinsSTHLM. 2019-11-14
- Fina framgångar från VRG Jarlaplan och VRG Odenplan i uppsatstävlingen ’Min Stockholmsskildring’. www.facebook.com/StiftelsenViktorRydbergsskolor 2019-11-20
- Stor rivning i City bollas mellan domstolar. StockholmDirekt.se Mimmi Epstein. 2019-11-25
- Ideell förening vill stoppa Skanskas stora rivning i Stockholm. DI.se. Marianne Agazzi. 2019-11-26
- Klimatnödläge – men Stockholm diskuterar klimatanpassning. Miljömagasinet. Karin Wahlgren. 2019-12-02
- Tio böcker om Stockholm som räddar julen. DN. Eva-Karin Gyllenberg. 2019-12-15

Informationsblad och e-Nyhetsbrev

Informationsbladet, med kalendarium och övrig medlemsinformation, har utkommit med tre nummer under 2019. Sex e-Nyhetsbrev, med medlemsinformation och allmän information, har skickats ut under året. Därutöver har information om seminarier och program samt pressmeddelanden skickat ut enligt sändlistan per e-post.

Informationsfolder

Informationsfoldern om Samfundet S:t Erik har uppdaterats och fanns i nytryckt svensk och engelsk upplaga i april. Den har under året delats ut vid arrangemang i Samfundet S:t Eriks regi, funnits på kansliet och i Stadsmuseet och Medeltidsmuseets butiker.

Hemsida och sociala media

Samfundet har under året arbetat med att uppdatera och underhålla hemsidan.

Under året har samfundets närvaro på sociala media uppmärksammats mer och en intresserad allmänhet följer samfundets verksamhet, särskilt vad gäller stadsbyggnadsfrågor.

Samfundet har sedan 2013 en facebook-sida, [facebook.com/samfundetsterik](https://www.facebook.com/samfundetsterik). Under 2019 har följarna ökat till 676 (2018: 632). Antalet gilla-markeringar fortsätter att stiga även efter årsskiftet. Det inlägg som haft störst räckvidd hade inlägget om stadsplaneärendet *Programsamråd för Alvik östra, Bromma*. Flest delningar och gillningar hade inlägget *Förstör inte Stockholms kulturhistoriska kompetens*.

Sedan augusti 2014 har samfundet även ett twitterkonto, [@SamfundetStErik](https://twitter.com/SamfundetStErik), som har 291 (2018: 285) följare.

Samfundet S:t Erik finns också på Instagram sedan 2015, samfundetsterik, med 339 (2018:161) följare.

Bildspel

Bildspelet, som förnyades 2018, har under året visats i skyltfönstret på Köpmangatan 5 med bilder från Samfundet S:t Eriks verksamhet och historia.

Grafisk profil

Samfundets styrelse har under 2019 påbörjat arbetet med att förtydliga och binda samman Samfundet S:t Eriks logga, symbol och layout i en grafisk manual.

Samfundet S:t Eriks arkiv

I september 2018 överfördes Samfundet S:t Eriks arkivmaterial till Stadsarkivets lager i Frihamnen. I augusti 2019 fördes arkivet vidare till Stadsarkivet i Liljeholmen och upptar nu ca 9,7 hyllmeter. Samfundet S:t Erik har i samband med detta i september 2019 överlämnat föreningens arkiv som gåva till Stadsarkivet.

Samfundet S:t Erik har innehaft handlingar, som efter granskning av Stadsarkivets arkivarier, ansetts tillhöra AB Stadsholmens arkiv. Dessa arkivhandlingar har därför skänkts till AB Stadsholmen i september 2019.

Fonder, erhållna gåvor och bidrag

Utdelningen för 2019 från Johan Unmans fond, vilken förvaltas av Länsstyrelsen i Stockholm, på 228 766 kronor har, liksom tidigare år, använts till produktion av årsboken.

Elsa Svenséns Minnesfond, vars avkastning skall användas till ”stipendium för främjande av forskning om staden Stockholm och dess kulturhistoria”, uppgick vid verksamhetsårets slut till 42 515 kronor.

Elsa Svenséns Minnesfond, stipendiemedel uppgick vid verksamhetsårets slut till 20 613 kronor. Inga stipendiemedel har lämnats under verksamhetsåret.

Den gåva som samfundet erhöll 1992 från fru Signe Wirgin på 5 399 316 kronor, ingår i samfundets egna kapital och används för samfundets syften.

I mars 2016 mottog samfundet tacksamt en testamentsgåva om 2 000 000 kronor efter den sedan lång tid tillbaka ständige medlemmen i Samfundet S:t Erik, Ernst Hirsch. Fondens ändamål är att medlen skall ”användas för forskning, till priser och stipendier inom Samfundet S:t Eriks verksamhetsområde med tonvikt på kulturhusskyltar och för inköp av värdefull konst med Stockholmsmotiv”. Under året har medel om 8 670 kronor använts för inköp av en daguerreotyp av Jenny Lind. Fotografiet donerades till Stadsmuseet och återfinns i dess nya basutställning om Stockholm.

Stiftelser

Samfundet S:t Erik förvaltar två stiftelser, som främjar samfundets ändamål. Stiftelsernas sammanlagda egna kapital uppgår till 4 209 231 kronor.

Stiftelsen Axel Hirsch fond har som ändamål att ”främja utbildning och vetenskaplig forskning om staden Stockholm, dess historia, topografi samt kultur- och naturminnesmärken”. Ur Stiftelsen Axel Hirsch fond har två anslag beslutats. Boel Englund har tilldelats ett tryckbidrag om 40 000 kronor för boken *Att forma en ny tid. Borgerliga kvinnor i Stockholm kring sekelskiftet 1900*. Gerda Helena Lindskog har tilldelats ett utgivningsbidrag om 30 000 kronor till boken *Anna Hierta Retzius. En biografi*.

Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmlana (2001) har som ändamål att utdela stipendier till forskare, ”som har för avsikt att såväl bedriva forskning kring Stockholm och dess historia, som att publicera uppnådda resultat i bokform”. Ur Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmlana har enligt stiftelsens ändamål ett stipendium om 50 000 kronor tilldelats Arkitektur förlag genom Dan Hallemar för boken *Gunnar Asplund, Nybrogatan 7, Stockholm 1931*.

Samfundet S:t Erik
Styrelsen

Bilaga 1 Priser och beviljade anslag 2019

Rebecka Tarschys	Belöningsplakett och pris 2019	50 000
Anneli Lucia Tostar, KTH	Stockholmiapriset 2019 - Samfundets del för uppsatsen <i>Young Adults and the Stockholm Housing Crisis: Falling Through the Cracks in the Foundation of the Welfare State.</i>	5 000
Tuva Nowak Viktor Rydbergs Gymnasium	Min Stockholmsskildring 2019, första pris för uppsatsen <i>Ett liv i en stad</i>	5 000
Saga Lind Viktor Rydbergs Gymnasium	Min Stockholmsskildring 2019, delat andrapris för uppsatsen <i>S som i Staden, Staden som i Du</i>	2 500
Linn Grubeck Viktor Rydbergs Gymnasium	Min Stockholmsskildring 2019, delat andrapris för uppsatsen <i>Ett Regalskepps beskaffenhet</i>	2 500
Staffan Hellstrand	Färdigställande av ett musikverk om ett mord som begicks 1863 i Stockholm	40 000
Eva Carlsson Werle	Tryckbidrag till boken <i>Sällsamma personer på Söder</i>	35 000
Jenny Lind Sällskapet	Bidrag till översättning av boken <i>Jenny Lind – The Story of The Swedish Nightingale</i> till svenska	20 000
My Hellsing	Tryckbidrag till boken om <i>Hedvig Elisabeth Charlottes biljetter: hovliv och storpolitik under Gustaviansk tid</i>	25 000
Spånga Fornminnesförening och Hembygds-gille	Produktionsbidrag till boken <i>Spånga – en återblick</i>	35 000
Heiko Droste, Kurt Villads Jensen och Tina Rodhe	Produktionsbidrag till utställningen <i>Stockholms blodbad 1520</i> på Medeltidsmuseet	50 000
Arvinus och Orfeus Publishing	Tryckbidrag till boken <i>Pure Aesthetics– Sigurd Lewerenz and St. Marks Church in Björkhagen</i>	50 000
Christian Reimers	Produktionsbidrag till boken <i>Porten till Bromma</i>	25 000
Ur Ernst Hirsch fond Stadsmuseet i Stockholm	Dageurrotyp av Jenny Lind	8 670
	Summa priser och beviljade anslag 2019	353 670